

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Continuarea.

Am spus dela început, că marea primejdie pentru biserica noastră nu într'aceea residă, că se încorporează ori nu parohii la episcopia de Hajdudorogh, ci în faptul, că prin aceasta se lasă poartă deschisă, ca să se continue lucrarea începută. Temeurile noastre n'au fost neîntemeiate, când prevedeam aceste, căci acum ni le prevestește — poate ca ceva foarte apropiat — și șampionul întregii mișcări pentru episcopia maghiară dl Szabó Jenő, membru al Casei de sus. În Nrul 301 al ziarului Alkotmány dl Szabó Jenő răspunde mai pe larg la afirmațiile dlui deputat român Ștefan C. Pop și ne prezintă chestia episcopiei maghiare în adevărata lumină. Guvernul, și peste tot, factorii mișcării episcopiei maghiare nu pe baza naționalității au clasat parohiile încorporate la Hajdudorogh, ci s'au îndreptat pur și simplu după %-le, cari vorbesc și limba maghiară. Nu aceea e deci întrebarea, că maghiari sunt aceia, pe cari bula papală i-a încorporat la Hajdudorogh, nici că vreau ori nu să fie încorporați, ci că oare câte procente sunt între ei, cari vorbesc și limba maghiară. În felul acesta constată dl Szabó, că nu sunt parohii românești între cele încorporate la Hajdudorogh. »In Óvári din 393 știu și ungurește 390 (99%) în Szamosdob din 992 inși știu ungurește 783 (73%), în Csomaköz din 623 știu 577 (93%), în Domáhida din 530 știu 501 (95%), în Kismajtény din 969 știu 693 (72%), în Carăii mari din 3508 (cu ruteni cu tot, se înțelege) știu 3445 (98%), în Reszege din 551 știu 467 (85%), în Sanislău din 2145 știu 1957 (91%), în Erdengelege din 752 știu 642 (85%), în Érendréde din 697 știu 539 (77%), în Mezöterem din 530 știu 431 (81%), în Porteleke din 470 știu 248 (53%), în Éradony din 165 știu 165 (100%),

în Piskolt din 1115 știu 947 (85%), în Vasad din 1201 știu 713 (60%), în Leta mare din 1981 știu 1704 (86%), în Pocsay din 1473 știu 1238 (84%), în Vezend. din 879 știu 531 (60%).«

Va să zicăă asta-i barometru după care s'au îndreptat cei interesați la înființarea episcopiei maghiare. Și ca mângăierea noastră să fie deplină, mai spune dl Szabó Jenő:

»După informațiile noastre s'au trecut cu vederea mai multe iuste pretenziuni a maghiarilor, pentru că s'au omis mai multe parohii din noua episcopie, cari sunt total ori în mare parte maghiare. Astfel de parohii sunt: Szatmárhegy, Csanalos, Bedő, Nagyszántó, și mai ales din părțile ardeleni: Nagyernye, Csikszentiván, Hatszó, Mezömadaras, Nyáradkő, Mezöband etc. Dacă peste tot este posibilă revizuirea bulei papale (de aceasta nu ne îndoiim de loc. Red.) atunci nu e permis a ne uita nici de aceste parohii. Afară de aceea — numai ca exemplu le amintesc — în Baia mare sunt 2743 (65%) de credincioși maghiari, în Felsőbánya 1120 (90) și Szinyérvárálja 974 (40%), în Arad 812 (65%), în Cluj 4849 (67%), în Deés 1186 (53%), Gherla 2667 (ou armeni cu tot se înțelege. Red.) în Aiud 885 (58%), de cari, deși au rămas în eparhia cea veche, va trebui să ne îngrijim prin înființarea noilor parohii...«

Trebuie să mărturisim, că avem mare respect de dl Szabó Jenő. O zicem aceasta cu toată tăria convingerilor noastre, căci ni-s'a dat crâncene dovezi de energia și încăpăținarea Dniei-Sale.

Dl Szabó Jenő a învins uriașe pedeci în cursul celor vre-o zece ani de înțepită luptă și a înfăptuit un gând al maghiarilor, pentru care istoria lor îi va fi de bună seamă ca o mare recunoștință. Ca prezidentul neobosit al comisiunii liturghiei maghiare, mai în urmă al episcopiei maghiare,

ne putem aștepta că va înțeți lupta acum și mai tare, ca să mântuie pe »cei rămași afară« și tare ne temem, că nu fără succes. Pusă odată la ordinea zilei chestia în forma aceasta spune-ți-ne, că oarecare oraș, orașel, ori sat chiar, nu va putea fi încorporat la noua episcopie? Dacă criteriul apartinerii parohiilor la Hajdudorogh se stabilește în cunoștința limbei maghiare, atunci numai începe îndoială, că peste 20 ani cu sistemul de guvernament de azi, poți încorpora la Hajdudorogh ori-care parohie gr.-cat. românească din Ungaria. Legea școlară a lui Apponyi se va îngriji, ca procente celor, cari cunosc limba maghiară — fie și numai în câteva cuvinte — să se înmulțiască tot mai mult, oferind tot mai bogat material planurilor nesațioase ale dlui Szabó Jenő. În cele dela orașe parohii nici nu trebuie intervalul acesta, se poate începe încorporarea de pe acum. Se poate începe, dacă vrei, chiar cu — Blajul. Procentele trebuincioase de cunoașterea limbei maghiare le are și reședința mitropolitană în abundență — restează numai chiar formele oficiale ca să fie trecut. Despre Aiud, Cluj, Reghin, Dees, Gherla nici nu mai vorbim.

Ar trebui să plângem, ca Ieremie prorocul pe ruinele Ierusalimului. Ce perspectivă e aceasta pentru biserica noastră! Zidit-am tot sufletul, toată credința, toată jalea noastră în Casa Dzeului nostru ca să ne fie scut apărător al legii, limbei și neamului, și vedeți unde am ajuns după o muncă și jertfă încordată de 200 ani? Nu mai suntem siguri nici pe ziua de mâine, nu mai suntem siguri, că revizuirea prevestită de dl Szabó Jenő, va apărea din nou într'o zi, și alte parohii vor trece dela noi în neant — pentru totdeauna. Cifrele combinate cu atâta măiestrie de dl Szabó Jenő vorbesc clar, convingător chiar pentru acela, care nu cunoaște situația, iar școala de azi poporală se îngrijește,

ca statistica cunoștinții limbii maghiare să fie tot mai elocventă. Icul s'a pus în spărtura zidurilor bisericii unite românești, iar celce stă cu maiu în mână, ca să loviască e aproape. Așa ne stângem, ne ruinăm pe încetul fără speranțe — fără viitor.

Iubileul lui Ottocar Prohászka.

Lumea catolică și cercurile literare cele mai înalte maghiare începând chiar cu Academia de științe, a sărbătorit în Duminica trecută jubileul de 30 de ani ca scriitor al prelatului de Alba regală Ottocar Prohászka. Condeiul lui ager și stilul lui de o sublimitate rară în întreaga literatură maghiară, s'a remarcat chiar dela început prin scrieri mai scurte pline de reflexii adânci, scânteietoare de spirit și frumsețe. Conferențele, ce le ținea la societățile catolice din Budapesta erau adevărate evenimente literare și centrul de atracție și fascinare chiar și pentru masa mare a celor necredincioși, încât nu odată s'a auzit de pe buzele vr'unui francmazon exclamația: „Ce splendid vorbește, păcat că e popă“...

Talentul său de scriitor în tovărășie cu adâncile sale cunoștințe enciclopedice s'au arătat în deplina lor splendoare în lucrările mai mari: „Ég és föld“ și „Egi világoság“. Adese sborul acestei minți selecte este așa de înalt, încât nu îl poți urmări în toată măreția lui. Chiar și cenzurarea bisericească s'a oprit la unele pasaje din aceste opere, iar autorul s'a supus judecării acestui for.

În românește câteva din lucrările acestui mare scriitor în traducerea competentă a părintelui protopop al Clujului dr. *Dăianu*.

Jurnalele ungurești felicită pe Arhiepiscopul iubilant, regretând că acesta, în vremea din urmă, scrie din ce în ce mai rar.

Apel.

Cel dintâi așezământ cultural al poporului românesc din Ungaria „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, în curs de o jumătate de veac a lucrat din răspuțeri pentru înaintarea culturală a poporului nostru și astăzi se poate mândri cu fapte împlinite, dintre cari amintim numai pe cele mai însemnate. De 42 de ani publică revista „Transilvania“, în care apar studii și cercetări prețioase din domeniul științei și literaturii. [Această revistă se trimite gratuit tuturor membrilor fondatori (cu taxa de 400 cor.) pe viață cu taxa de 200 cor.) și activi sau ordinari, (cu taxa de 10 cor. pe an) ai „Asociațiunii“]. De 26 de ani susține în Sibiu o școală civilă de fete cu internat, care e cercetată în fiecare an cam de 100 de eleve din toate părțile locuite de Români. De 7 ani a clădit „Muzeul istoric și etnografic“, în care se adună cu sârguință toate dovezile privitoare la trecutul și etnografia poporului nostru. Din fundațiunile ce le administrează, împarte în fiecare an mai multe burse (stipendii) tinerilor, cari urmează la meserii, la școlile secundare și superioare. Pe lângă aceste, prin despărțămintele sale, în număr de 72, cari cuprind aproape întreg teritoriul locuit de Români din Ungaria, se îngrijește de educația economică și culturală a poporului, aranjând prelegeri, conferințe, șezători literare, cursuri de alfabetizare și expoziții, și înființând tot felul de însoțiri, de reuniuni și de biblioteci. În timpul din urmă a început să se preocupe intensiv de organizarea economică a țărânimii, prin înființarea de tovărășii.

Nu mai din această schițare fugitivă se poate convinge oricine, că „Asociațiunea“ desfășură o activitate vrednică de luat în

seamă și de cea mai mare însemnătate pentru înaintarea culturală a poporului românesc din Ungaria. Cu toate acestea numărul cărăturilor cari o sprijinesc în străduințele ei frumoase e mic. După o existență de 50 de ani, ea abia are cu totul 2600 de membrii, ceea ce e un lucru din cale afară trist pentru felul cum înțelegem să ne sprijinim cultura națională!

Apelăm deci la toți cărăturarii noștri, să-și țină de o datorie și de o mândrie națională a se înscrie membrii la „Asociațiunea“.

Cu cât se vor înscrie mai mulți membri, cu atât se va putea lucra mai mult pentru înaintarea și întărirea culturală și economică a poporului nostru.

„Asociațiunea“, în vremea din urmă, și-a îndreptat atențiunea mai ales asupra educației poporului dela sate, și a încercat toate mijloacele pentru a face și pe țărani să se înscrie membri. De aceea a hotărât, ca dela 1 Ianuarie 1911 să dea tuturor membrilor ajutători, cari platesc înainte taxa de 2 cor. pe an, 10 broșuri și un Calendar. Broșurile din „Biblioteca populară a Asociațiunii“ pe 1912 au apărut regulat în fiecare lună, afară de lunile de vară, Iulie și August și s'au trimis împreună cu „Calendarul“ pe 1913 tuturor membrilor ajutători.

Această încercare a „Asociațiunii“ a reușit peste așteptările tuturor. Cu ajutorul acestei „Biblioteci populare“ instituțiunea noastră a reușit să aibă în anul 1911 aproape 11.000 mii, iar în 1912 aproape 12 mii de membri ajutători, dintre cari cei mai mulți au fost țărani. Țăranii au dovedit deci și de astădată, că sunt gata de jertfă, de câteori venim cu gânduri curate, ca să le sprijinim înaintarea culturală.

Comitetul central al „Asociațiunii“, vă-

FOIȚA.

Cântece.

Lui Emil Ch.

O, cântece de greer
Ce 'nduioșat v'ascult...
În glasul vostru-a jale
Plâng vremuri de demult...

Voi mi-amintiți de-apururi
De-un visător copil —
Cum se v'asculte seara
Venea la geam tîpîl...:

Când luna ca o mamă
Zimbea-ne sus pe cer,
Și plin era văzduhul
De farmec și mister...

Iar noi pierduți în visuri
Atâtea ne spuneam...
Cântai... și dela-o vreme
Înfrânt eu adurmeam...

Copilărie sfântă
Te-ai risipit de mult...
Dar cântecul de greer
Și azi îl mai ascult...!

II.

Aveam n-acelea vremuri
Un vis frumos și sfânt, —
Cum n'o să mai am poate,
În sufletu-mi înfrânt...

Azi? — cântecele lumii
Pe toate ni le-a dus...
— Și ce mai am — e sfânta
Credință 'n Cel de Sus...!

Valer Bora.

Telefonul.

Povestit după altul.

Prietinul meu Aldea avea fire de tot practică. Nu avea seamăn mai ales în privință pedagogică, mai de aproape în privința metodei de a îmbogăți și de a stărnici cunoștințele fiu-său Pavel.

Aldea era neguțător, și însușirile lui celea neguțătorești erau nespuse de practice. El era stăpânit de principiul, că ori care lucrare trebuie să aibă două scopuri. Măncarea și beutul, trezvia și somnul aveau să se petreacă nu ca niște lucrări simple; scop dublu avea să li-se însoțească în tot de una. Toate celea din jurul persoanei lui, în loquintă și în prăvălie li erau aranjate cu scop dublu. Bastonul îi era de odată și vas de beut, scaunul din comptoar de odată tease de documente, lampa de odată și aparat de fiert, toate, dar toate erau exploatate

spre câte două scopuri. Adese îmi făcea haz; căci une oria sistemul acesta de scop dublu cădea în baltă. Dar el îmi răspundea cu sânge rece: „Năucule! Nu știi, că ori care sistem își are scăderile sale? Și sistemul dublu caută deci să aibă scăderi duble“. Logica aceasta îl trecea peste multe greutăți.

Pe cum zisei, el aflase și în privință pedagogică un sistem dublu, și despre acesta voiu să grăesc.

Intr'o zi îl cercetăi. Era cuprins cu problema de a proiecta un jurnal de bae. „Vezi,“ îmi zise, „idea e nouă și va fi bine primită. Când vei să te scalzi, a bună samă simțеști lipsa de lectură corăspunzătoare, nu numai mai înainte și după ce te-ai scaldă, nu, ci chiar în scaldă, petrecând în apă. Jurnalele noastre nu sunt potrivite spre așa ceva. Hârtia lor e rea. De aceea m'am hotărât, să tipăresc un jurnal pe hârtie de săpun. Dacă ai cetit o foaie, o rupi și o folosești în loc de săpun, și cetești mai departe. Cum afli idea mea?“

Firește că o afli fenomenală în tocmai ca și Aldea. El calculă acum spesele eventuale ale jurnalului de bae. Mai întâiu prețul hârtiei de săpun!

„Pavele“, zise cătră fiu-său, care lucra la teascul de copiat, „întreabă la „căderea Țarigradului“, ce costă o rizmă de hârtie de săpun“.

zând cu câtă dragoste au primit țărani „Biblioteca populară”, a hotărât continuarea ei și în anii viitori, în nădejdea că numărul abonaților la această Bibliotecă va crește mereu, înmulțindu-se astfel și numărul membrilor ajutători ai Asociațiunii. Răspândirea acestei biblioteci depinde foarte mult și de la cărțurarii dela sate, mai ales dela preoți și învățători cari sunt datori să explice popoului scopurile „Asociațiunii” și să-l îndemne, să plătească taxa de membru ajutător în sumă de 2 cor. pe an, în schimbul căreia fiecare membru primește zece broșuri și un Calendar pe an. Experiența anilor trecuți ne-a arătat, că expediția broșurilor la adresa fiecărui membru ajutător nu e practică, deoarece din vina poștelor și a primăriilor foarte multe dintre broșuri nu ajung la destinație, așa că țărani încep să-și piardă încrederea și să fie nemulțumiți. De aceea comitetul central a hotărât, ca în viitor toate broșurile, pentru membrii ajutători dintr-o comună, să le trimită la o singură adresă și anume la președintele agenturii Asociațiunii, sau, unde nu sunt agenturi, la adresa preotului sau învățătorului. De aceea rugăm pe toți cei ce se vor înscrie de membrii ajutatori pe anul 1913, să arete la ce adresă să se trimită broșurile dintr-o comună. Ca să se poată trimite, însă broșurile la o singură adresă, într-o comună, trebuie să fie cel puțin treizeci de abonați la Biblioteca populară, astfel cheltuielile de poștă sunt așa de scumpe, încât Asociațiunea nu le poate suporta.

Acum, după ce am reușit să înscriem atâția țărani ca membri ajutatori ai „Asociațiunii”, trebuie să mergem cu un pas mai departe, și anume: să-i organizăm. Aceasta o vom putea face, înființând în fiecare comună, în care se află cel puțin 4 membri de orice categorie (fundatori, pe viață, or-

dinari sau ajutători) câte o agentură a „Asociațiunii” și câte o bibliotecă populară. Invităm deci pe cărțurarii din comune, să înceapă îndată după primirea acestui apel, înființarea de agenturi ale „Asociațiunii”. Statutele „Asociațiunii” în §. 46 dispun următoarele: „În fiecare comună, în care se află patru membri cel puțin, de orice categorie, ai „Asociațiunii”, se poate înființa o agentură în scopul de a servi drept organ al „Asociațiunii”, în nemijlocită atingere cu populațiunea respectivei comune. Agentura se constituie, alegându-și un președinte, un casier și un notar, pe timp nedeterminat”. Înființarea agenturii se aduce și la cunoștința comitetului cercual al despărțământului, din care face parte comuna respectivă. Activitatea unei agenturi are să fie următoarea: 1. să aranjeze în fiecare Duminică și în sărbători sezatori culturale, în cari preoții și învățătorii să țină prelegeri popoului, să le citească bucăți potrivite; apoi să cânte cu corul școlarilor sau al adulților, să se facă declamații și reprezentații teatrale; 2. să țină, în cursul iernii, cursuri de analfabeți. Pe preoții și învățătorii cei mai harnici „Asociațiunea” îi premiază. Toturora le trimite, la cerere, gratuit Abecedarul de I. Bota; 3. să înființeze biblioteci sătești; 4. să înscrie membri la „Asociațiune” și să încasaze taxele, și 5. despre întreaga activitate să facă, în fiecare an, un raport comitetului cercual al despărțământului, de care se ține agentura. O deosebită atențiune trebuie să se deie înființării bibliotecilor sătești. Îndată după înființarea agenturii, președintele să adreseze comitetului central o cerere, în urma căreia va primi gratuit cărți pentru înființarea unei biblioteci. Că aceste biblioteci sătești să poată primi gratuit și în fiecare an cărți nouă, comitetul central s'a gândit să înființeze un *fond al bibliotecilor*

sătești, din venitul cărnii să cumpere cărți și să le împartă gratuit. La acest fond trebuie să contribuie și țărani, adică membrii ajutători ai „Asociațiunii”, căci bibliotecile sătești pentru ei se fac.

Invităm deci pe on. colectori, să atragă atențiunea membrilor ajutatori, ca, deodată cu taxa de 2 cor., să contribuie cu cel puțin 10 fileri pentru fondul bibliotecilor sătești.

Invităm totodată și despărțământele, ca să cedeze fondului bibliotecilor sătești cele 20% din taxele membrilor ajutatori.

O nizuință de căpetenie a agenturii trebuie să fie înscrierea de membri ajutatori la „Asociațiune.”

Fiecare membru ajutător, care plătește înainte taxa de 2 cor. pe 1913, va primi următoarele broșuri din Biblioteca populară a „Asociațiunii”;

În Ianuarie Nr. 23. Viața unei mame credincioase (cu 1 chip) de dr. Ioan Lupaș.

În Februarie Nr. 24 Leonard și Gertruda, cartea I. (cu 1 chip) de Pestalozzi, talmăcită de V. Gr. Borgovanu.

În Martie nr. 25 Isprăvile lui Păcală, partea a II-a de P. Dulfu.

În Aprilie nr. 26 Cum să trăim? Povete doctorești, partea a II-a de dr. A. Dobrescu, medic.

În Maiu nr. 27 Leonard și Gertruda, cartea a II-a, de Pestalozzi, talmăcită de V. Gr. Borgovanu. *)

În Iunie nr. 28 Cântecul din bătrâni, cartea a II-a de V. Alexandri.

În Septembrie nr. 29 Povestiri din viața țaranilor, cartea a II-a de Ion Pop Reteganul.

În Octombrie nr. 30 Ingrășarea sau

*) În locul acestei broșuri eventual vom publica o lucrare despre „Însoțirile sătești”.

Mă minunai de porunca asta șadă, dar tăcui, ca să nu-i turbur.

Pavel apăsă nasturul dela aparatul telefonic și zise: „Te rog, dsoară, 1453”. La trei minute mai apoi împărțai tătâne-sau, că firma i-a spus, că nu fabrică hârtie de săpun.

Aldea răsfoind mai departe în registrul telefonic îi zise: „Întreabă dar la „lupta dela Lipsca”, de unde am putea să căpătăm hârtie de aceea”.

Pavel se gândi nițel, apoi apăsă pe nastur și zise: „Te rog, dsoară, 1813”.

„Scuză, prietine”, zisei lui Aldea, „ce vor să însemne acestea? Ce au a face căderea Țarigradului și lupta dela Lipsca cu hârtia de săpun?”

„Nimica, fârtate”, îmi răspunse. „Dar eu la telefonat dau lui Pavel după sistemul meu cel dublu instrucție din istorie. Când are să telefoneze, îi spun evenimentul istoric, și anul acestuia este numărul telefonului. Ce zici la aceasta?”

Chiar voiam, să-i spun, cât de genial afu eu sistemul acesta, când zise Pavel dela telefon: „Mi-s'a spus, că „uciderea lui Cesar” fabrică hârtie de aceea”.

„Întreabă dar acolo”, îi porunci Aldea.

Discuții cu el mai departe afacerea jurnalului de bae. Pavel într'aceea sfârși cu telefonul istoric afacerea hârtiei. Acum urmă afacerea tiparului. Dar cu tipograful dorea Aldea se grăească în persoană. Pavel să

roage „împărțirea Poloniei”, să ostenească pe câteva clipe în comptoar.

În vreme-ce Pavel plini porunca aceasta, Aldea îmi prelegea despre minunăția sistemului acestuia istorico-telefonic. Îmi spunea, că el va avea să se generalizeze, că nu suferă indoeală, că instrucția populară ar câștiga priatrinul foarte mult etc.

Așa trecu o jumătate de ceas. Toacă oare-cine tu așe. „Intră”, zise Aldea și în așe se arată un domn înarmat cu niște ochilari mari: „Dorești, se grăești cu mine? Cel puțin așa am înțeles prin telefon”.

„A”, zise Aldea, „întradevăr, e vorbă de tipăritura unui jurnal de bae pe hârtia de săpun”. Și acum începui a spune cu de-a măruntul planul său.

„Foarte frumeasă idee”, zise domnul, după-ce sfârșise Aldea; apoi îmi făcu semn trăgându-mă de mânecă și îmi șopti: „Bolnavul nu e primejdios. De cumva nu vor întreveni atacuri, n'aveți lipsă de ajutorul meu”.

„Bolnavul, atacuri?” întrebai zăpăcit. „Dar cine ești?”

„Sunt medicul primar al institutului psihiatric și-am venit chemat fiind prin telefon”.

„Scuză, domnul meu”, zise acum Aldea. „S'a întâmplat o confuzie”.

„Așa?” zise psihiatrul. „Atunci doară de altădată?” Și se duse.

„Pavele”, zise Aldea, „pe cine avuși. să chiemi?”

„Împărțirea Poloniei”.

„Când s'a săvârșit?”

„În anul 1772”.

„Greșești! În anul 1793”.

„Aceasta a fost împărțirea cea de-a doua”.

Aldea îngălbini. „1772 e psihiatrul, 1793 tipograful. O greșeală dublă a sistemului meu celui dublu”.

„Ave Maria”.

După F. X. Wetzel. Trad. de I. Belu.

6. Preasfântă, Marie, Maica lui Dumnezeu.

Patriarhul Constantinopolului Nestor la 431 d. Chr. învață, ca Maria să nu se mai numească „Maica lui Dumnezeu”. În întreagă lumea creștină s'a auzit un glas de indignare. În 22 Iunie, sau adunat 200 de episcopi în Efez. Credincioșii ziua întreagă nu s'au depărtat dela ușa bisericii, unde se ținea săborul. Numai seara târziu a cetit Ciril patriarhul din Alexandria sentința Sinodului, care osândește erezia lui Nestor. Mulțimea de bucurie nu știa ce se facă. Pe episcopii cari eșiau din biserică li salutau cu atâta reverință, ca și când ar fi ingerii lui Dumnezeu. Le sărutau mâinile și hainele și o mulțime nenumărată, iau petrecut tu lumina torțelor până la locuințele lor. În fruntea convoiului mergea aristocrațiimea orașului. Femeile și fetele, ardeau înaintea

gunoarea pământului, de Aurel Cosciuc, conferențiarul agronomic al „Asociațiunii“.

In Noembrie nr. 31 Arghir și Elena de I. Barac.

In Decembrie nr. 32 Carte de rugăciuni, și nr. 33 Calendarul Asociațiunii pe 1914, întocmit de O. C. Tăslăuanu.

Aceste sunt broșurile, pe cari le vor primi membrii ajutători ai „Asociațiunii“ în anul 1913 pentru taxa de 2 cor.

Listele pentru înscrierea membrilor, împreună cu sumele încasate să se trimită la adresa: „Biroul Asociațiunii“, Sibiu (Nagy-szeben) str. Șaguna nr. 6.

Sibiu, 3 Noembrie 1912.

Andrieu Bârseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Dela epitropia „Fund. pentru ajutorarea ziaristilor rom. din Ungaria“.

Epitropia fundațiunii ziaristilor noștri a lansat următoare circulară, asupra căreia atragem atenția binevoitoare a publicului nostru:

Mult stimat domnule!

Din rapoartele publicate în presa noastră, Vă este desigur cunoscut că „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“, s'a augmentat în anul acesta cu mai bine de cor. 15.000, ajungând la un capital de peste cor. 40.000.

Augmentarea fundațiunii noastre se datorește în prima linie munificenței publicului românesc, care la toate ocaziile și-a dat obolul său pentru înmulțirea mijloacelor destinate să asigure viitorul celei mai însemnate, dar și celei mai lipsite tagme sociale a poporului nostru, tagma ziaristilor români.

Bazați pe bunăvoința și interesul ce ni-le-au arătat publicul nostru și conștii de datorința ce avem de a stărui mereu pentru augmentarea fundațiunii noastre, prin aceste ne permitem a păși și noi în șirul acelor cari roagă ca obiceiurile, rescumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie, să se facă de astădată în „favorul „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“, dat fiind că aceasta fundațiune este astăzi cea-mai avizată la sprijinul public.

Credem că P. T. Dvoastră apreciați după cuviință pașul ce-l facem și deci nu ne veți lua înșnume de rău, dacă Vă rugăm să stăruiți în cercul cunoscuților Dv. ca să-și răscumpere felicitările de sărbători în favorul fundațiunii noastre.

Numele celorce vor urma rugării noastre cum și sumele ce vor contribui, Vă rugăm să le însemnați pe o listă, pe care după încheiere să binevoiti a o trimite subsemnatului spre a se îngriji de publicările necesare.

Banii adunați Vă rugăm a-i trimite la adresa „Băncii generale de asigurare“ din Sibiu, care — după încheierea totală a donațiunilor — îi va transpune institutului „Ardeleana“ din Orăștie.

Mulțumindu-vă, semnăm:

Sibiu, la 20 Decembrie n. 1912.

Ioan I. Lapedatu,
secretarul epitropiei fundaționale.

Noutăți.

Știri personale. Ilustr. Sa noul episcop al Lugojului Dr. Valeriu Tr. Frențiu, a plecat pe câteva zile în vizită la Prea Sf. Episcop Vasile al Gherlei.

Cătră cetitori. Apropiindu-să sfârșitul anului rugăm cu insistență pe toți abonenții noștri să-și reguleze abonamentele restante, cari pentru noi formează baza existenței, și să-și renoiască din vreme, trimițându-ne prețul încă în luna primă, pentru că altcum vom fi nevoiți a le sistă expediția foil. Preferim să avem abonenții mai puțini, dar să n'avem datorii.

Din dieceza de Lugoj. Pentru anul școlastic 1911/2 Ordinariatul de Lugoj a împărțit frumoasa sumă de cor. 10760 stipendii la studenți și ajutoare la elevii de meserie. — Parohia Bogșa-montană, împreună cu administrarea districtului protopesc al Bogșei e dată în concurs cu termenul de 1 Ian 1913.

Cazul Prohászka. Din Belgradul Serbiei se anunță, că ministrul prezident Pasici din propria sa inițiativă s'a prezentat la consulul Austroungar Prohászka comunicându-i regretatele celea mai sincere ale guvernului sârbesc privitor la celea întâmplare la Prizrend.

Prin acest fapt, guvernul sârbesc din nou asigură, că dorește ca afacerile pendente să fie rezolvate pe cale pacifică.

Cu aceasta — să crede — că toată afacerea s'a aplanat deja în mod îndestulitor din amândună părțile.

Masa studenților români din Gherla. Cu începerea anului școlastic curent Preasfinția Sa episcopul Vasile a înființat o masă a studenților săraci la care primesc prânz și cină 50 preparanți și 20 studenți gimnaziști. Tot pentru acest scop a contribuit marele patron al celor lipsiți d. Vasile Stroescu cu 2000 cor. Banca Austro-Ungară 1000 cor. și Banca comercială din Pesta 300 cor.

lor mirezmele cele mai prețuite, în vase de aur. Intreaga cetate era iluminată și pe toate stradele răsuna lauda Mariei. Cu ziua aceasta din nou s'a vestit în lume lauda și mărirea Făcioarei, și biserica la cuvintele ingerului și ale Elisabetei a mai adaus cuvintele „Preasfântă Marie Maica lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii, acum și în ora morții noastre. Amin“.

„Preasfântă Marie“. Sunt mulți sfinți, cari au vrednicit aceasta cinste prin virtuțile lor escelente. Dar nici unul dintre ei, nici nu s'a apropiat de perfecțiunile și virtuțile Mariei. Mare a fost umilința Mariei „Domnul a privit spre umilința servitoarei sale“ — astfel ne grăiește Vergura născută din sânge regesc. Se bucura văzându-să desconsiderată și desprețuită, iar cu virtuțile sale nu se lăuda. Deși avea pe Dumnezeu în pânțece, trei luni de zile servește Elisabetei. Deși a fost Vergura cea mai curată și mai nepătată, se supune legilor de curățire.

Mare a fost supunerea Mariei. Se supune poruncii împăratului Roman și cu toate că era aproape de naștere se duce la Betlehem. Se supune sf. Iosif, care o provoacă, să se refugieze încă în noaptea aceea în Egipt. Toate cuvintele și faptele ei, erau conduse de voința lui Dumnezeu și tot din supunere față de Dumnezeu a jertfit pe cel-ce îl iubea mai mult: pe Fiul său dumnezeesc.

Mare a fost paciința Mariei. Niciodată nu a murmurat și niciodată nu s'a mâniat.

Ea a fost pilda cea mai desăvârșită de curățenie sufletească. Inima ei totdeauna a fost mai albă ca zăpada; pentru aceea se numește regina Vergurilor.

Principele italian Camillo de Borgia ducea o vieată foarte creștinească. Și întrebându-l cineva că de unde atâta pietate, a răspuns: „De multe-ori am stat înaintea icoanelor lui Raphael ori a altor pictori celebri. Din aceste mi-am format în sufletul meu, icoana Maicii lui Dumnezeu și icoana aceasta era mai frumoasă, decât toate cele lucrute de pictori“.

Natura omenească a lui Hristos, de-a dreapta Tatălui strălucește de-o frumuseță, care neasămănat întrece toate făpturile. Locul al doilea în strălucire după Isus îl ocupă sfânta lui Mamă, pe care Biserica o numește „plină de dar“, „binecuvântată între muieri“, „mai strălucită decât soarele“ și „mai mărită decât Heruvimii“. Profetul Testamentului Nou s. Ioan, o vede împrejmuită de strălucire, având stele în jurul capului, iar luna la picioarele ei.

Mă înduioșază icoana aceasta — zice principele —, de câte ori mă gândesc la ea, simt un dor ferbinte, ca cel puțin odată se o văd pe Maria în ceriu. Când mă tortură ispite, îmi zic „Dacă păcătuiești, nici odată nu o vei vedea pe Maria în mărirea sa! Aceasta mă reține dela rele, și mă îndeamnă să fiu mai conștientos în a servi lui Dumnezeu“.

Da! Să o privim pe Maria, și vom ve-

dea cât de mult strălucește în nevinovăția și în lumina altor virtuți! Cine nu ar dori să o vadă oare când strălucind în Raiu. Se ne îndreptăm privirile zilnic spre ea, și să ne rugăm acestei Maice sfinte din adâncul sufletului nostru.

„Maica lui Dumnezeu!“ Biserica infalibilă, care de veacuri îndelungate rostește rugăciunea aceasta prin cuvintele acestea recunoaște și mărturisește credința că Maria întru adevăr e Mama lui Dumnezeu. „De nu o crede cineva aceasta, să fie anatemă“ — zice săborul din Efez iar s. Bernat zice „De oarece Maria e Maica lui Dumnezeu, ea are și putere și voiește, ca să ne ajute“.

Are putere. Dacă, după învățătura Bisericii Dumnezeu face voia celor ce se tem de el, atunci oare să nu îndeplinească cererile Mamei sale, care e atât de sfântă și de iubită? Dumnezeu chiar și pe pământ s'a arătat supus și ascultător Mariei; și deabunaseamă că și în ceriu îi împlinește cu plăcere dorințele.

Ea voiește să ne ajute. Ne putem noi închipui iubirea acelei mame, a cărui fiu ne-a iubit cu dragoste vecinică? Oare poate avea ea altă dorință, decât să se măntuiască toți aceia, pentru cari preasfântul ei Fiu a fost restignit pe cruce și a murit între chinurile celea mai crâncene? Pentru aceea cu tot dreptul zice s. Bernat, că nu s'a auzit nici odată, ca cineva, care s'a întors cu încredere spre Maria, să nu fi fost ascultat. *Da! Mi de cazuri adevărate, că Maica îndurărilor nu lasă nerăspătit nici cel mai mic semn de cinste făcut în onoarea ei.* (Va urma).

Auffenberg și Schemua. Se scrie din Viena, că fostul ministru comun de războiu generalul *Auffenberg* a fost numit *inspector al armatei* și *Schemua* fostul șef al statului maior *Comandant al corpului de armată XVI.* staționat în Ragusa.

Alegerea primarului din Viena. În urma abdicării primarului din Viena Neumayer, în curând va urma alegerea unui nou primar.

La acest post important sunt 2 candidați serioși: fostul ministru *Weiskirchner* și primul subprimar *Porzer*.

În clubul creștinilor sociali, celea mai mari șanse de reușită le are fostul ministru *Weiskirchner* care probabil va fi și ales cu majoritatea absolută.

Convocare. Pe baza concluziunii comitetului central din 14 Decembrie 1912 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, convocăm a XXIV-a adunare generală ordinară a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, la Gales pe Duminecă, în 29 Decembrie n. la 11 ore a. m. Program: 1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a rațiunilor pe anul 1911 și a proiectului de buget pe 1913. 2. Propuneri eventuale din partea membrilor. 3. Discurs de interes general economic. 4. Alegerea comitetului central pe un nou period statutar de 6 ani. 5. Verificarea protocolului ședinței. Sibiu, 17 Decembrie n. 1912. *Pant. Lucașu*, prezident. *Vic. Tordășianu*, secretar.

Din Sicilia la Roma în aeroplan. Vestitul aviator francez *Garros* după știri din Trapani (insula Sicilia) va sbură preste Salerno și Neapoli la Roma. În vederea acestui zbor îndrăzneț, s-a facut cea mai întinse pregătiri pentru primirea și sărbătorirea aviatorului.

Biblioteca Academiei-române. În luna Noembrie 1912 s-au consultat 2782 volume și broșuri tipărite de către 1106 cetitori; 512 manuscripte, 10530 documente, 96 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 174 cetitori.

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 461 volume și broșuri, 237, numere de reviste române, 254 reviste străine, 5 atlase și hărți, 3 stampe și portrete, 3 volume manuscripte, 52 documente 12 fotografii, 2 album, 906 foi volante, 30 note muzicale, 170 monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

Călindarul dela Cluj pe 1913 a apărut în ediția gazetei „Solia Satelor”, costă 30 fl. și are peste 100 pag. și mai multe ilustrații frumoase și actuale. În partea literară remarcăm articolul „Cum trăiau școlarii Blajului” având ca ilustrație explicativă un grup de băieți, ce vin la Seminarul teologilor cu ulceica după mâncare. Recomandăm cetitorilor noștri acest călindar, care poate fi primit cu toată căldura în fiecare casă.

Știri literare. La mânăstirea Prislopului de lângă Hațeg a început să apară o revistă pentru predici. Numărul 1 e așa de îngrijit și așa bine scris românește, cât ne îndreptățește la celea mai bune nădejdi. Revista poartă titlul „Cuvântul adevărului”, e de 36 pag. și pentru redacție răspunde pâr. Leon I. Manu. Apare la 1 a fiecărei

luni și costă 10 cor. pe an. — O recomandăm cu toată căldura preoților noștri. Nrul 1 cuprinde 7 predici dela Dumineca înainte de nașterea Domnului până la cea de după Botez

Nenorocire de tren. Din Sighetul-Marmației se anunță că între *Apsa-de-sus* și *Dumbrava* un tren industrial în drum de vale la o cotitură a deraiat și a căzut în adâncimea văi Dumbrava.

Într'unul din cele 6 vagoane se aflau mai mulți muncitori, cari să întorceau dela tăiatul lemnului din pădure. Din cauza zguduirii puternice produsă de cădere un muncitor a fost omorât, 2 au fost grav răniți iar 6 sau ales cu leziuni mai ușoare. Vagoanele s-au sfărâmat complet și căzanul locomotivei a explodat.

Răniții fiind transportați în spitalul fabricii, li-s-au dat primele ajutoare.

Starea mașinistului și a fochistului, cari din cauza exploziunii cazanului au fost opăriți e îngrijitoare. Investigația întreprinsă de organele administrative continuă pentru de a stabili responsabilitatea în aceasta gravă nenorocire.

Invenția laptelui artificial. Dr. *Gustav Rigler* profesor de igienă la universitatea din Cluj, după îndelungate experimentări a izbutit a inventa modul producerii din cereale a laptelui artificial, care e chemat să înlocuiască laptele natural. Laptele *Rigler* s-a constatat în mod oficial că corespunde tuturor cerințelor atât nutriei în general, cât și în privința terapeutică și economică; întruind toate elementele chimice și materile nutritoare ale laptelui natural. Fiind aproape cu jumătate prețul mai ieftin decât laptele comun — ce adese se aduce falsificat pe piață — are o neasămănată importanță pentru gospodărie. Din acest lapte se prepară cu ușurință unt, zărnă, lapte acru, urdă etc. Superioare avantaje are față de laptele natural că este lipsit de ori ce bacterii și microbi, este în sine sterilizat cu desevărire, are un gust incomparabil mai plăcut decât laptele comun și să poate conserva 8—10 zile la ori ce temperatură. Stăm în fața unei invenții gradioase, primită cu mult interes de către presa mondială și deja renumele ei a trecut departe peste hotarele țării. S'a înființat o societate pe acții pentru valorizarea acestei binecuvântate invenții, având deja patentă în toate continentele și aproape în toate statele din lume. În Polyclinica din Cluj laptele Dr. *Rigler* este introdus la alimentarea bolnavilor cu deplin succes, recunoscută fiind valoarea acestui ingenioase invenții de către cei mai savanți experți în ale analizei chimice.

Năi italiene arse. Din Neapoli se anunță, că în urma unui foc iscat în portul de acolo au ars 13 năi italiene de transport.

Focul a fost observat într'o naie veche de transport care era încărcată cu parafin. Din cauza materialului combustibil și în urma unui vânt, truda marinarilor și a pompierilor a fost zădarnică, căci luând foc și celelalte 12 năi de transport au ars complet, neputându-să salva nimic. Marea de flăcări dela cele 13 năi arse a oferit un spectacol dureros miilor de privitori adunați în port. Paguba cauzată de acest foc năpraznic a fost estimată la mai multe milioane de lire. Ancheta făcută de autorități a constatat că focul a fost cauzat prin anume aprindere.

În folosul stupăritului nostru. Comitetul central a Reuniunii române agricole sibiene, cu un scop de a da un nou avânt stupăritului nostru, s'a adresat către primăriile comunale cu următoarea rugămintă:

Oonorabilă Primărie comunală!

Cu scop de a cunoaște starea, în care se găsește stupăritul la populațiunea noastră și cu dorința fierbinte de a sări în ajutorul ei la îndeletnicirea cu stupăritul, care pe lângă că e o ocupațiune plăcută și fără multe cheltuieli, dar mai e și una din cele mai mănoase, atât ca articol de alimentație cât și de negoț, — îndrăsnim a ruga Onorabila Primăria comunală să binevoiască a ne încunoștința, pe baza datelor ce le are la îndemână: câți proprietari din comună se îndeletnicesc cu stupăritul? câți stupi are fiecare? de când se ocupă cu stupăritul și cum s'au alcătuit primele stupine? de ce fel de coșnițe și unelte se folosesc ei? unde confecționează ele și prin cine? cum se folosesc produsele stupilor? cu ce preț se vând și în ce formă se pun în vânzare? cari din ei vând stupi, albin, coșnițe și alte unelte? cam cât se încasează la an din acestea vânzări? ce mijloace de nutrire pentru toate timpurile stau la dispoziție în comună și prin ce se contribuie din partea conducătorilor comunei la înmulțirea stupăritului? în ce formă am putea contribui noi ca Reuniune la îndrăgirea populațiunii cu acest ram economic de mare preț? în lipsa de stupi, pe ce cale se crede în comună, că s'ar putea înjgheba o stupină?

Pe temeiul datelor câștigate prin bună voința Onorabilei Primării, vom căuta să venim după putință în ajutorul stupăritului nostru; vom publica o statistică și vom aduce la cunoștința obștei noastre de pretutindenea tot ce s'a experiat și aflat de bun în cauza albinăritului.

Mulțumind Onorabilei Primării pentru ostenețele aduse în serviciul propășirii populațiunii noastre, o rugăm să primească expresia dragostei frățești. Sibiu, 3 Decembrie 1912. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”. *Pant. Lucașu*, prez. *Victor Tordășianu*, secretar.

Reuniune de femei. Ni-se scrie din Banat-Comloș, că la stăruința părintelui protopop *George Muntean*, ieri în sărbătoarea sf. *Nicolae* s'a înființat reuniunea femeilor române unite din loc. Iar un paș de propășire în spre bine în acesta parohie.

Necrolog. † *Virginia Voda* n. Roman, soția preotului nostru din Chirileu, și-a dat nobilul său suflet, împărtășită fiind cu ss. sacrameinte, în 19 Decembrie n. 1912, la orele 9 a. m. în mâinile Creatorului, în anul al 24-lea al etății și al 4-lea al fericitei sale căsătorii. Cele mai călduroase condolențe trimitem confratelui nostru.

— † *Ana Radu* n. *Suciu*, preoteasă în Mișereac a repausat la 23 crt. în etate de 54 ani în al 35-lea an al căsătoriei. Condolențe îndureratei familii.

Posta Redacțiunii.

V. F. în B. Nu ne mai certăm, constatăm, că contra legii pentru garda parlamentară n'a spus nici un cuvânt, nici unul dintre deputații naționaliști, iar la votizarea ei în Casa magnaților tot așa au votat P. P. S. S. *Miron Cristea* și *Ign. Papp* ca și P. S. *Vasile Hossu*. Pentruce, cu toate acestea, „Gazeta” face imputări numai Episcopului *Gherlei*? — nu mai cercăm.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

26)

II. Gustul și limba.

Gustul ne reamintește particularitatea substanței întrebuințate pentru care scop ne servim de limbă. Limba este un organ cărnos liber înainte și atașat înapoi de osul hioid. Pe fața inferioară a limbii se observă o cută verticală care se numește frenul limbii (ața). Limba este compusă de o membrană mucoasă, care o acoperă complet și de numeroși mușchi, cari îi dă o mare mobilitate. Nervii limbii sunt: *marele hipoglos*, care este un nerv motor și se distribuie la toți mușchii limbii. *Nervul lingual*, ramură a trigemenului, care enervează regiunea anterioară a limbii. *Glosofaringeul*, care se distribuie la partea posterioară a limbii și în fine *coarda timpanică*, care este o ramură a nervului facial.

Limba prezintă pe de altă parte numeroase ridicături, cari se numesc *papile*, cari sunt de trei feluri: *caliciforme*, *fungiforme* și *filiforme* 1) papilele caliciforme în număr destul de mari acoperă dosul limbii în formă de V. pe marginea fiecărei papile se găsesc grupuri de celule formând ceace se numește *corpusculi gustativi*, fiecare corpuscul se compune din un învâliș de celule de susținere și de ce celule gustative fusiforme în comunicațiune cu fibrele nervoase. 2) *Papilele fungiforme*, au forma unei ciuperci și sunt foarte neregulat distribuite pe întreaga suprafață a limbii și conțin de asemenea corpusculi gustativi. 3) *Papilele filiforme* sunt terminate prin filamente și sunt de asemenea împrăștiate pe suprafața limbii, ele sunt mai mult tactile, pe când cele 2 de dinainte sunt gustative.

Fiziologia gustului și senzațiunile gustative.

Noțiunea gustului ne este procurată prin limbă și bolta palatină. S'a constatat că este cu deosebire regiunea papilelor caliciforme, cari ne provoacă sâmtul gustului.

Această regiune este enervată de către *nervul glosafaringen*, care este adevăratul nerv gustativ. Pentru ca gustul unei substanțe se fie apreciat trebuie ca substanța aceea se fie solubilă. Secrețiunea salivei prin coșecintă este necesară; asemenea dacă o substanță este așezată pe limbă reflexele secrețiunii salivale să se producă. Nimic nu poate se fie mai variabil ca gustul.

III. Mirosul.

Nasul și fosele nasale.

Nasul are forma unei piramide, ridicătura sa este formată de osul nasal ajutat de cartilajele dela baza nasului. Fosele nasale comunică înainte prin narine la exterior, iar înapoi cu faringele. Cele două narine sunt formate prin un sept osos format din două oase: lama perpendiculară a etmoidului înainte și vomerul înapoi.

Pe laturi fosele nasale sunt limitate prin etmoid în sus prin lama ciuruită a etmoidului, în jos maxilarul superior și bolta palatină, care separă gura de fosele nasale. Pe fețele laterale etmoidul trimete două lamele osoase indoite, aceste sunt: cornetul superior și mediu. Cornetul inferior însă formează un os a parte. Aceste 3 cornete delimitază niște spații numite meatul superior, mediu și inferior.

Fosele nasale sunt tapitate prin o membrană mucoasă specială numită membrana pituitară, care ocupă meatul inferior și partea inferioară a meatului mediu; ea conține glande mucoase și este acoperită prin epiteliu vibratil. A doua e o regiune de aspect gălbui zisă regiunea olfactivă, care ocupă meatul superior și partea superioară a meatului mediu. Aceste sunt în relațiune cu fibre nervoase, ramuri a alfactivului.

Fiziologia mirosului.

Regiunea galbină a mucoasei pituitare primește impresiuni olfactive; pe când regiunea roșie este destinată de a primi aerul inspirat mai mult cald. Mirosul unei substanțe nu este perceptibil decât dacă acea substanță se află în stare gazoasă sau dacă particulele acestei substanțe în suspensiune în aer sunt soluțiile în lichidul care umectează pituitera. Acest sâmt câteodată rudimentar la omul civilizat este foarte dezvoltat la unele animale ca de ex. la câne.

Există oare care relațiuni între gust și odorat; cea ce se poate vedea bunăoară la guturai pe lângă mirosul abolit mai este și gustul foarte mult diminuat.

IV. Urechea și auzul.

Anatomia urechei.

Urechea este un organ, care percepe sunetele, cu un cuvânt vibrațiunile repede ale corpurilor, vibrațiuni cari sunt transmise prin mediul ambiant (aer sau apă) până la ureche. Ori se știe, că lichidele conduc mai bine vibrațiunile, decât gazele. Urechea omului care pricepe sunetele se compune din 3 părți: 1) *urechea externă*, care culege vibrațiunile sonore, 2) *urechea medie*, care transmite vibrațiunile, 3) *urechea internă*, care este organul de recepțiune și care conține terminațiunile nervoase a nervului auditiv.

Urechea externă este formată de *pavilion* și de cătră conductul auditiv extern.

Urechea medie sau casa timpanului este o cavitate neregulată încrucișată la interior de osul temporal numit stâncă, afară de aceea mai conține fereastra ovală, fereastra rotundă, care comunică cu unele celule mastoide și cu trompa lui Eustach.

Urechea internă, care este partea fundamentală a urechi, pentru că conține terminațiuni nervoase auditive și este așezată în interiorul stâncei. Ea comunică cu urechea medie prin fereastra ovală și rotundă, iar cu cavitatea craniană prin conductul auditiv. Structura complicată a acestui aparat i-a dat numele de labirint, care și el poate fi divizat în labirint osos și labirint membranos.

Vestibulul este un fel de sac, care comunică cu urechea mijlocie prin fereastra ovală și direct prin un canal semicircular și cu ciocanul. Canalele semicirculare sunt în număr de trei încrucișate unele peste altele. Ciocanul este un tub osos de formă spirală în jurul unui columel.

Nervul auditiv străbate în stâncă prin conductul auditiv intern apoi el se divide în 4 ramuri, cari și ele străbat în labirintul osos, dintre cari una merge la ciocan cu ramificațiuni terminale în celulele ciliare a organului lui Corti, celelalte trei ce duc sacul, alta în ultricul și alta ampula canalelor semicirculare.

(Va urma.)

Dr. V. Hâncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Găția**, profesor.

(Continuare).

TOMUL III.

Ioan, episcopul din Lisieux.

Marquis-ul Riviere abia aștepta ziua următoare și oara potrivită, ca să înlănească dorința Blancei. S'a dus în Louvre, bine înbrăcat. Cu pași repezi s'a urcat pe treptii ce duceau spre odaia princesei Margareta și a Blancei. S'a apropiat cu bucurie de ușa ce se deschisă.

Din odaia Blancei egi un bătrân, cu o cușmă ca de păcurar pe cap. Pe piept avea un lanț gros de aur, de care atârna o cruce mărișoară, cu inelul pastoral pe deget. Era Ioan episcopul din Lisieux. Bătrânețea la îngârbovit puțin, iar ascetismul îi se putea citi din față. Ochi îi tradau o bunătate de inimă și iubire; însușiri cari caracterizau pe episcopul Henunyer. Odinioară ca spiritualul lui Henric II, la curte avea mare vază. Pentru calitățile și știința lui mare toți îl stimau preste măsură. Căstigase încrederea tuturor. Cu toate acestea nu doreau să vină la curte unde adese vedea lucruri, de cari el, ca episcop, se supăra și era silit să le respingă. Deși a trăit mulți ani la curte, totuși n'a ajuns în șirul acelor preoți cari stăteau în serviciul prinților. Carol IX nu-i căuta bucurios prietănia, căci să simțea cu mult mai puțin față cu persoana deamună a episcopului. Chiar și Ecaterina Medici, care se știa prefacă de frumoasă, încă se simțea rău în societatea lui.

Episcopul s'a oprit văzind pe tinărul ce se apropiat. A salutat respectuos pe Hugo.

— În sfârșit mă bucur, că din prilejul de a te vedea, dar nu-i potrivit momentul, trebuie să merg la majestatea Sa! Cu Blanca și cu șogorul am vorbit tocmai despre d-ta.

Vei fi așa de bun să mă aștepti?

— Bucuros, monseigneur!

Henunyer deschise ușa și permise intrarea marquis-ului.

— Rețineți pe pretinul până mă întorc îeu, zise bătrânul continuânduși calea către odaia regelui.

În fața episcopului se deschise o ușă; a intrat într-o odaie pompos mobilată, unde conveni cu regina, ce intrase și ia tocmai atunci nelășoasă de nimeni. A pășit înaintea episcopului, cu fața plină de bucurie. Simula înse totul.

Ecaterina, cu toate că a dorit pierirea admiralului și împreună cu el și a Guiseilor totuși s'a înfricat de planul pe care îl făurise Gondî. Voia pierzarea numai acelor doi capi ai partidelor și nu măcelărirea tuturor hugenoților. Îi era frică de măcelul grozav. Dacă însă bărbatul blând și cu frica lui Dumnezeu se va învoi la așa ceva atunci fie și măcel. Voia se știricească părerea lui Henunyer descoperindu-i întreg planul ei.

— Vre-au să-ți descoper o veste înbucurătoare sfinția Voastră, care tocmai acum sosi din Roma. Gregoriu XIII și-a dat învoirea ca fîca mea să se mărite după principele de Navarra.

Vestea nu l'a prea impresionat pe bătrânul părinte.

— Dacă capul actual al bisericii azi și-a dat învoire silit fiind, de puterea domnitorului, n'am ce zice altceva decât să dorească să nu se mai ivească urmările acelea triste cari pe antecesorul pontificalului l'au silit să deneghe învoirea.

— Gregorie XIII, cu pacea dela St. Germainen Laje e tocmai așa de nemulțumit cași Pius V, zise regina. Ne face atenți să nu lăsăm ca în Franța să se ridice ereticii și să nimicească pe catolici. Și de fapt Sfinția Sa are o teamă bazată. Protestanții înse se mulțămesc așa de tare încât numai cu mijloace puternice atârnoare de stat se împiedeca pericolul. Alipirea mea față de biserică și credința mea constantă dovedesc consimțământul meu cu al Sfinției Sale.

Cuvintele acestea l'au jignit mult pe episcopul.

— Pardon majestate, toată Franța cunoaște legăturile ce le ai cu hugenoții.

Ecaterina și-a deplâns păcatul pe care voia să-l simuleze înaintea episcopului Ioan.

— Mă simt păcătoasă zise ia. La asta m'a silit înprejurarea că cu ajutorul hugenoților voi respinge dela tron o familie puternică. Pe lângă alte motive acum mă mustră și conștiința. Vreau să repar tot.

Și-a șters ochii cu batista și a tăcut așteptând răspunsul regelui. Bătrânul episcop precaut cum era observând ceva neobișnuit în purtarea reginei a tăcut și el.

— Față cu puterea hugenoților, sunt prea debilă, zise regina. Concensiunile făcute au mărit numai răul. Asemenea părere are și Sfinția Sa. Eu însă nu mă alătur la părerea lui ca toți hugenoții să fie striviți cu arma.

— Și ar pretinde-o asta papa? a întrebat speriat Henunyer. Imposibil, căci e în contradicție cu spusese Evangheliei! Aici e ceva greșală la mijloc.

— Se poate convinge, zise Ecaterina.

Sa ridicat și sa dus la un dulap din care scoase o lădiță plină cu scrisori de pergament.

— E lădița cu comorile mele! zise zimbînd. Sunt epistolele papei Pius V. În scrisoarea aceasta îl felicită pe regele după învingerea dela Jarnic.

La început episcopul a cetit fără să arete ceva interes. Mai târziu însă a început să citească cu glas tare și încă așa de cufundat în conținutul scrisoarei de se părea că vrea să înțeleagă tot cuvântul.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Luceafărul”, revistă pentru literatură, artă și știință nr. 32. 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu. Monarhia habsburgică și Rusia. Octavian Goga. Toamna nouă... (poezie). I. Agârbiceanu. Ce nu se poate spune. Gh. Pădure. Reinchegarea partidului național. Maria Cunțan. Ștrofe neisprăvite (poezie). Liviu Marian. Clipa fericirii visate. Ilie Bărbulescu. Literatura bulgărească actuală. Maria Cunțan. Poezie. I. Agârbiceanu. Povestea unui vieț (roman).

Cronici: T. C.: Gernart Hauptmann. I. T. Lais: Unitatea noastră culturală. In-

semnări: Funerariile lui Caragiale. Datoria morală a bulgariei către România. Dr. Woodrow Wilson. Causa infrângerilor turcești. Situațiunea economică a Turciei. O revistă pentru familiile noastre. Isprăvile lui Păcală. „Sânziana”. Un rou român. — Poșta redacției. — Bibliografie.

Ilustrațiuni: Episod din lupta dela Cumanovo (24 Oct.), dată între Sârbi și Turci. În aceasta luptă Albanzii mahomedani au intrat cu un steag alb. Scena reprezintă ultima lor apărare, având în față un morman de leșuri. Războiul din Balcani: Atacul de noapte al Muntenegrinilor asupra muntelui Taraboș aproape de Scutari. Retragerea turcilor după bătălia dela Lule Burgas. Un avanpost al infanteriei bulgare în Valea-Mariței. Flota turcească. Scenă din fuga turcilor la Lule Burgas. Colera împăcând pe tureci și pe bulgari. Vieța corespondenților din războiu. Un soldat montenegrin văzând triumful țării lui. Gerhart Hauptman. Dr. Woodrow Wilson.

„Consinzeana” Nr. 50—1912, cu următorul cuprins: Al. Ciura: Un vagon rătăcit, articol. I. U. Soricu: Dorință, poezie, trad. I. Agârbiceanu: Pentru un discurs. R. M.: Cronică documentară: Crematoriul, articol. Aurelia Pop: Mi-e gândul trist, poezie. Marcel Roland: Enigmă, trad. A. Fogazzaro —D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Flori de o zi: Premiile „Consinzenii”. Înormântarea lui Caragiale. A. P.: Alte vremi. Imnul cepii. Cea mai scumpă jucărie. Scrisori dela Redacție Ilustrații.

Cea mai potrivită pieză teatrală la ocaziuni e fără îndoială

● vișoară

pieză populară în 3 acte de Octavian Prie. Subiectul și motivele luate din viața poporului dela sate fac, ca aceasta pieză să fie tot mai cântată și mai gustată de public. A fost reprezentată în mai multe locuri cu mare succes. E și un recomandabil cadou de sărbători. Se poate comanda la: Librăria Seminarială Balázsfalva (Blaj) și costă 60 fîleri plus 5 fîl. porto. Se poate procura și la: Krafft în Sibiu; Librăria arhidiecezană tot acolo; Onișor în Năsăud; Aurora în Gherla și Ciureu în Brașov.

A apărut de sub tipar: „Cultivarea viei, manuarea vinului, morburile și vindecarea lor”, cu un conținut bogat, având 153 ilustrațiuni și 300 pagini de tipar. Se capătă la autor — D. D. Graur, inv. — Somlyógyörtelek, posta Krsznelidvég (Szilágy m.), cu prețul de 2 coroane + porto 20 fîleri.

La 10 exemplare comandate deodată se trimite 1 exemplar de onoare.

A apărut: **Elemi Népközlés Ertesítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fîl. + 10 fîl. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚA.**

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrație i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrație, prin oare care nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscris, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte, membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrație toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura

fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membrație rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membrație, solviri erezilor suma asigurată.

Liquidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferă fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15.000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blancete trimitem gratuit.

Aplicăm secreturi în toate orașele și bărbai de încredere în toate comunele.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă. (7) 17—24

Diracțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám.)

Substitut de vicanotar

să caută pentru comuna ORLAT, unde postul e vacant și prin urmare respectivul poate fi și ales definitiv. A se adresa Primăriei comunale. (115) 2—2

1000 metri

Lemne de foc,

crepate, calitate bună, așezate gata în vagon câte 10,000 kilograme, ab Szováta, leerează cu prețul de

140 coroane

SCHUSZTER MÁRTON

în SZOVÁTA.

(116) 2—7

Cadoul de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 220 cor

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.* — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la

la finea anului 1911	K.	5.275.798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.558-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744—
	viață	10.981.322—

Fonduri de întemeiere și de rezervă cor. 2.520.492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

16 127

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se speează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.